

Onderwerp

Vaststelling Verordening individuele inkomenstoelage 2024

Opsteller	Tessa de Swart, Isa Corbeek	Behandeldatum	16 april 2024
Programma	Werk en Inkomen	Status	Openbaar
Portefeuillehouder	J.A.R. Brom		

Advies

Aan de raad voor de stellen:

1. De Verordening individuele inkomenstoelage 2017 in te trekken.
2. De Verordening individuele inkomenstoelage 2024 vast te stellen, waarbij de belangrijkste wijziging is:
  - a. Artikel 2: het mogelijk maken van ambtshalve toekenning voor inwoners die 36 maanden of langer een Participatiewetuitkering ontvangen en voldoen aan de vereisten. Zij krijgen de individuele inkomenstoelage eenmaal per 12 maanden automatisch uitgekeerd. Het aanvraagformulier blijft bestaan voor overige rechthebbenden.

Aanleiding

Op dit moment moeten inwoners met een laag inkomen ieder jaar opnieuw een aanvraag indienen voor de individuele inkomenstoelage. Dit is een toeslag voor inwoners die drie jaar of langer een laag inkomen (tot 110%) en een laag vermogen hebben en geen uitzicht hebben op inkomensverbetering. Het bereik van de individuele inkomenstoelage is ongeveer 86% van de doelgroep. Wanneer we de individuele inkomenstoelage ambtshalve (automatisch) toekennen aan inwoners die drie jaar of langer een Participatiewetuitkering hebben en voldoen aan de vereisten, hoeven zij geen aanvraag meer in te dienen. Hiervoor is een wijziging nodig van de Verordening individuele inkomenstoelage 2017.

Het wettelijk kader wordt gevormd door de Participatiewet. De raad is bevoegd om verordeningen vast te stellen. In de beleidsregels Inkomensondersteuning heeft ons college nadere regelgeving vastgesteld rondom de individuele inkomenstoelage. Er is op dit moment geen aanpassing van de beleidsregels nodig.

Beoogde impact

Het vaststellen van de verordening Individuele Inkomenstoelage 2024 sluit aan bij onze ambities en doelen in de Stadsbegroting 2024:

- Ambitie: 'We willen dat alle Nijmegenaren kunnen voorzien in hun levensonderhoud.' Doel: 'We bieden aanvullende gemeentelijke regelingen voor inwoners die daarvoor in aanmerking komen.'
- Ambitie: 'We zetten de Nijmegenaar centraal in onze dienstverlening.'

Argumenten

2.1 Deze wijziging maakt de individuele inkomenstoelage toegankelijker voor inwoners.

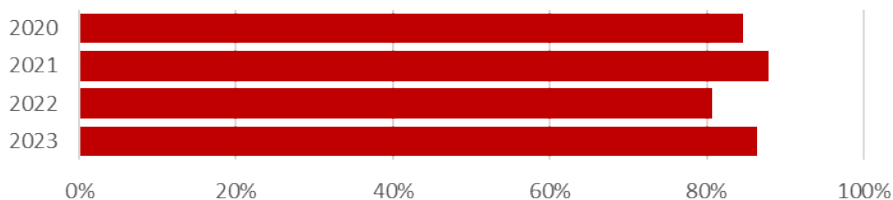
Ieder jaar opnieuw een ingewikkeld formulier invullen voor een aanvraag van de individuele inkomenstoelage verhoogt de drempel en kan tot stress leiden bij inwoners. Dit kunnen we voorkomen voor inwoners die al drie jaar of langer van een

Participatiewetuitkering gebruik maken. Van hen hebben we de inkomenssituatie duidelijk in beeld en dus ook of ze recht hebben op de individuele inkomensvoorslag. We kunnen deze dus ambtshalve, zonder aanvraag, verstrekken. We informeren de rechthebbenden vooraf per brief. Hiermee kiezen we voor de menselijke maat en werken we stress-sensitief. Overige inwoners die mogelijk aan de criteria voldoen dienen nog altijd zelf een aanvraag in te dienen. Van hen weten we namelijk niet of ze aan de voorwaarden voldoen. Via het platform vergoedingen.nijmegen.nl is de aanvraag van de individuele inkomensvoorslag wel versimpeld.

2.2 Deze wijziging verhoogt het bereik van de individuele inkomensvoorslag.

Uit de evaluatie van de Armoedeagenda 2020-2024 blijkt dat het bereik van de individuele inkomensvoorslag hoog en redelijk stabiel is. Toch zien we in figuur 1 dat we ongeveer 15% van de rechthebbenden op dit moment niet bereiken. Zij lopen een voorslag mis waar ze wel recht op hebben. Het automatisch verstrekken van de individuele inkomensvoorslag aan inwoners die drie jaar of langer een Participatiewetuitkering ontvangen, draagt bij het vergroten van het bereik van de regeling. In 2023 hebben 4.410 inwoners met een bijstandsuitkering de individuele inkomensvoorslag toegekend gekregen. De totale groep inwoners die langer dan drie jaar een bijstandsuitkering hebben, bestaat uit 4.688 inwoners. Door ambtshalve toekenning hadden in 2023 dus 278 extra inwoners de voorslag gekregen. Op basis van 2023 verwachten we hiermee een stijging in het bereik van vier procentpunt naar 90%. We gaan hiermee dus niet-gebruik van regelingen tegen, wat aansluit bij de Armoedeagenda 2020-2024 en de wensen van de gemeenteraad.

Figuur 1. Bereik individuele inkomensvoorslag.

2.3 Deze wijziging vermindert de druk op de uitvoering.

Op dit moment is de druk op de uitvoeringsorganisatie groot. Wanneer de individuele inkomensvoorslag aan een groot deel van de rechthebbenden automatisch toegekend kan worden, is er minder tijd nodig voor het behandelen van aanvraagformulieren. In 2023 ging het bij 4.410 van de 5.875 toekenningen om inwoners die drie jaar of langer een Participatiewetuitkering hadden. Dit is 75% van het totale aantal toekenningen. Op basis van een script wordt er maandelijks een lijst met rechthebbenden op de ambtshalve toekenning opgesteld. Op deze lijst vindt een handmatige controle plaats door een medewerker. Na goedkeuring van de lijst worden de beschikkingen automatisch in bulk aangemaakt. Hierbij hanteren we dezelfde werkwijze als bij de energievoorslag. Hiermee maken we een significante efficiëntieslag. Consulents kunnen deze tijd inzetten voor maatwerk bij complexe casussen. Daar gaat op de langere termijn immers een preventief effect van uit. We monitoren nauwlettend wat het effect is op de capaciteit.

Kanttekeningen

2.1 Volgens de Participatiewet moet er een aanvraag ten grondslag liggen aan een toekenning van de individuele inkomenstoelage.

De Participatiewet stelt dat er een aanvraag ten grondslag moet liggen aan een toekenning van de individuele inkomenstoelage (artikel 36 Participatiewet). Door een groot deel van de rechthebbenden die in beeld zijn ambtshalve de individuele inkomenstoelage toe te kennen, gaat de gemeente Nijmegen hieraan voorbij. Dit is echter te verdedigen, omdat we wel in de geest van de wet handelen. Inwoners die de toeslag nodig hebben om in hun levensonderhoud te voorzien en er recht op hebben, krijgen deze immers toegekend. Het bereiken van zoveel mogelijk rechthebbenden weegt voor het college zwaarder dan de letter van de wet. Het is goed om te benoemen dat meer gemeenten deze werkwijze gebruiken, waaronder Utrecht.

Er is een tussenoplossing overwogen door rechthebbenden die 36 maanden een Participatiewetuitkering ontvangen een brief te sturen met een zogeheten 'negatieve optie'. Daarbij kondig je aan dat huishoudens een toeslag gaan ontvangen, tenzij ze aangeven dit niet te willen. Niet reageren op die brief kan dan juridisch gelijk gesteld worden aan een aanvraag, waarmee aan de formele vereisten van de Participatiewet voldaan wordt. Het college kiest hier niet voor, omdat dit veel verwarring kan zaaien onder inwoners. Ook vraagt dit veel ambtelijke capaciteit. Tot slot is de verwachting dat de respons hierop van huishoudens die geen individuele inkomenstoelage willen ontvangen, laag is.

2.2 Een groter bereik leidt tot meer uitgaven.

Op dit moment maken nog niet alle inwoners die drie jaar of langer een Participatiewetuitkering ontvangen, gebruik van de individuele inkomenstoelage. Bij het ambtshalve toekennen zullen ook deze inwoners deze toeslag ontvangen, waardoor de uitgaven voor de individuele inkomenstoelage zullen toenemen. Sowieso zijn inkomensondersteunende regelingen in Nijmegen openeinderegelingen. De daadwerkelijke kosten zijn afhankelijk van het aantal toekenningen.

2.3 Het jaar 2024 vormt een overgangsjaar.

Inwoners kunnen de individuele inkomenstoelage het hele jaar door aanvragen. Alle aanvragers hebben dus een eigen peildatum. Voor de ambtshalve toekenning kijken we daarom per maand wie er recht heeft op de toeslag. Bij inwoners aan wie voor 1 augustus 2023 geen inkomenstoelage is verstrekt, gaan we uit van de peildatum 1 augustus 2024. De start van ambtshalve toekennen in augustus 2024 betekent gezien alle individuele peildata dat we in juli 2025 volledig 'over' zijn op deze werkwijze. 2024 vormt daarmee een overgangsjaar waarin er twee verordeningen van kracht zijn geweest. Zo'n overgang is onvermijdelijk en vergt duidelijke communicatie en oplettendheid vanuit de uitvoeringsorganisatie.

2.4 Bij ambtshalve toekennen bestaat er een risico op fouten.

We moeten rekening houden met een kleine foutmarge. Dit is onderdeel van snel en pragmatisch handelen op basis van data. Door middel van controles proberen we de foutmarge te minimaliseren. De foutmarge valt echter in het niet bij de voordelen die deze nieuwe werkwijze inwoners en de uitvoeringsorganisatie oplevert. Bovendien is de

Collegevoorstel

handmatige behandeling van aanvragen ook niet feilloos. In de interne werkinstructie nemen we op dat we geen geld terugvorderen als inwoners de toeslag onterecht hebben ontvangen door fouten van de gemeente.

2.5 Ambtshalve toekennen is een vorm van geautomatiseerde besluitvorming.

Door een ambtshalve toekenning geautomatiseerd te ondersteunen wijken we af van het in 2019 door ons ondertekende manifest “Wij zijn Open en Weerbaar”, waarin we stellen dat we systemen nooit een beslissing laten nemen. De risico's die hiermee gepaard gaan zijn afgewogen met de voordelen en geven daarmee voldoende reden om in dit geval af te wijken van het manifest. Zoals ook bij argument 2.3 en andere kanttekeningen is aangegeven, zullen uitvoeringsrisico's die hiermee gepaard gaan tijdens de uitvoering beheerst worden. Transparantie over de ambtshalve en geautomatiseerde toekenning is hier een belangrijk onderdeel van.

Financiën

Zoals verwoord in argument 2.2 ging het in 2023 om 278 inwoners die drie jaar of langer een Participatiewetuitkering hadden maar geen individuele inkomenstoeslag hadden aangevraagd. De gemiddelde verstrekking bedroeg in 2023 € 450. De bedragen voor de individuele inkomenstoeslag zijn in 2024 geïndexeerd met 4,5%. De verwachte gemiddelde verstrekking voor 2024 is € 471. Uitgaande van deze aantallen zullen de uitgaven met ongeveer € 131.000 ($278 * € 471$) toenemen. Dit kan worden gedekt binnen taakveld Inkomensregelingen, programma Werk en Inkomen, onderdeel Armoedebestrijding.

Vervolg

Indien de raad instemt met de wijziging van de verordening kan ambtshalve toekenning per 1 augustus 2024 starten.

Bijlagen

1. Raadsvoorstel vaststellen Verordening individuele inkomenstoeslag 2024
2. Verordening individuele inkomenstoeslag 2024
3. Overzicht wijzigingen Verordening individuele inkomenstoeslag 2024